

DE BIG FIVE* OP DE SAVANNE

De savanne is een landschap dat voorkomt in warme regio's langs de evenaar. Het woord savanne betekent 'vlakke zonder bomen'. Savannes komen voor in Oost-Afrika, Azië en Zuid-Amerika. De temperatuur ligt op de savanne grofweg tussen 21 en 35 graden. Er leven veel dieren en planten op de savanne.

Savanne of steppe?

Op het eerste gezicht lijken de savanne en steppe op elkaar door hun uitgestrekte graslanden, maar vergis je niet: savannes en steppen zijn twee verschillende landschappen. Het belangrijkste verschil is hun positie ten opzichte van de evenaar. Savannes liggen net als regenwouden dichtbij de evenaar, terwijl steppen daar verder vanaf liggen. Savannes zijn dan ook warmer en natter dan steppen. Steppen hebben drogere perioden en zijn kouder. Op de savannes leven doorgaans bovendien veel meer dieren en planten dan op de steppen.

Oost-Afrikaanse savanne: van vroeger tot nu

Heel lang geleden was er geen savanne in Oost-Afrika maar werd de bodem bedekt door een groen oerwoud. Ongeveer 66 miljoen jaar geleden begon de regenval rondom de evenaar af te nemen. Ongeveer 10 miljoen jaar geleden begonnen er meer grassen te groeien en verdwenen er steeds meer bomen. Zo ontstond het savannelandschap. In de late negentiende eeuw trokken veel Europese jagers naar de Afrikaanse savanne. In die periode zijn er helaas veel dieren uitgestorven door de intensieve jacht. Ook vandaag de dag verandert het savannelandschap: door klimaatverandering zullen delen van de savanne de komende jaren gaan verwoestijnen.

De savanne staat onder druk

De wereldwijde klimaatverandering heeft negatieve gevolgen voor de toekomst van de savanne. Door toenemende periodes van extreme droogte zal de savanne op een aantal plaatsen in woestijn veranderen. Op andere plekken zal juist de regenval toenemen waardoor de savanne zich op die plaatsen meer tot een bosgebied zal ontwikkelen. Ook zorgt landbouw en de bouw van illegale steden en wegen ervoor dat er op steeds meer plekken savannelandschap verdwijnt.

Kunnen we de savanne redden?

Wanneer de savanne verdwijnt, zullen vooral de dieren op de savanne behoorlijk in de knel raken. Hoefdieren zoals zebra's en antilopes hebben immers grasland nodig om te overleven. Ze zullen in de knel raken als het grasland verdwijnt. Bovendien zullen de migratieroutes van dieren op de savanne ingrijpend kunnen veranderen als delen van de savanne minder begaanbaar worden. Het is dus behoorlijk problematisch als de savanne verdwijnt. Om de savanne zoveel mogelijk te behouden is het een mogelijkheid om de savannegebieden aan te wijzen als beschermd natuurgebied. Daarmee kunnen landbouw en wegeaanleg in het savannegebied beperkt worden en kan het unieke landschap zoveel mogelijk in stand gehouden worden.

*** Big Five:** in deze tekst verwijst dit naar de vijf belangrijkste informatieve tekststructuren: beschrijving, probleem-oplossing, chronologie, oorzaak-gevolg en vergelijking (vgl. Meyer, 1975). Kun je op alinea-niveau de vijf structuren terugvinden?

RED HET RIF!

(met toestemming overgenomen uit *Wild van Freek*)

Over de hele wereld gaat het slecht met koraalriffen. Een ramp! Niet alleen voor onze zeedieren, maar ook voor onze eigen kust. Gelukkig hebben knappe koppen plannen bedacht om het koraal te redden. Welke? Dat ontdek je hier!

Koraalriffen bedekken nog geen half procent van de zeebodem. Toch zoekt een kwart van alle zeedieren juist op deze plek naar voedsel, een schuilplaats, of een partner. Daarnaast zijn koraalriffen ook voor ons superbelangrijk. Ze remmen grote golven af waardoor veel kuststeden en eilanden beschermd worden tegen overstromingen. Zonder koraal zouden er dus enorme problemen ontstaan. Wetenschappers zoeken keihard naar manieren om onze riffen van de ondergang te redden, want in de afgelopen dertig jaar is al de helft van al het koraal verdwenen.

Om te begrijpen waarom het koraal op zo'n hoog tempo verdwijnt, is het belangrijk om te weten dat koraal geen plant is maar een dier. Miljoenen diertjes op een hoop – poliepen genaamd – bouwen samen woontorentjes. In diezelfde 'gebouwen' wonen ook algen. Deze piepkleine plantjes halen hun energie uit zonlicht en voorzien het koraal zo van voedsel en kleur. Helaas kunnen deze plantjes niet leven in zeewater dat door klimaatverandering steeds warmer wordt. Een ramp, want koraal kan niet leven zonder die algen. Als zij sterven, sterft het koraal uiteindelijk ook!

Om de uitsterving van het koraal tegen te gaan, hebben wetenschappers belangrijke oplossingen bedacht en dat doen ze nog steeds. Eén daarvan is het laten groeien van nieuw koraal. Want hoewel koraal een dier is, kun je het grappig genoeg wél kweken als een plant! Dat doen onderzoekers door een stukje van gezond rif af te knippen. Die stukjes plaatsen ze in speciale waterbakken in een laboratorium en worden – eenmaal sterk en groot genoeg – weer teruggeplaatst in zee. Door de sterkste koraalsoorten met elkaar te kruisen, wordt bovendien geprobeerd om een soort te maken die extra goed tegen warm water kan: een superkoraal!

Een tweede oplossing die de knappe koppen hebben bedacht, is het creëren van kunstmatige koraalriffen. Koraal heeft een harde ondergrond nodig om op te groeien. Meestal gaat dat om rotsen, maar onderzoekers hebben ontdekt dat koraal ook prima groeit op bakstenen, winkelwagentjes of zelfs hele schepen. Daarom worden voorwerpen soms expres naar de zeebodem afgezonken. Ook hebben wetenschappers ontdekt dat je een korst van kalksteen krijgt op een stalen buis als je er een beetje elektriciteit doorheen laat lopen. Met deze technieken kunnen er speciale kunstriffen worden gemaakt in allerlei vormen!

Meer weten over goed leesonderwijs? Kant-en-klare materialen rondom tekststructuur? Artikelen?

Zie www.leesonderwijs.com en volg de instagrampagina [@leesonderwijs](https://www.instagram.com/leesonderwijs) | mail leesonderwijs@gmail.com